

Partea I

Sistemul Nervos Vegetativ

+ cazuri clinice

**Anatomie
Fiziologie
Patologie**

Prof. Ion V. Moldovanu

- Institutul de Neurologie și Neurochirurgie
- Catedra de Neurologie a USMF "Nicolae Testemițanu"

Scurtă istorie a descoperirilor SNV

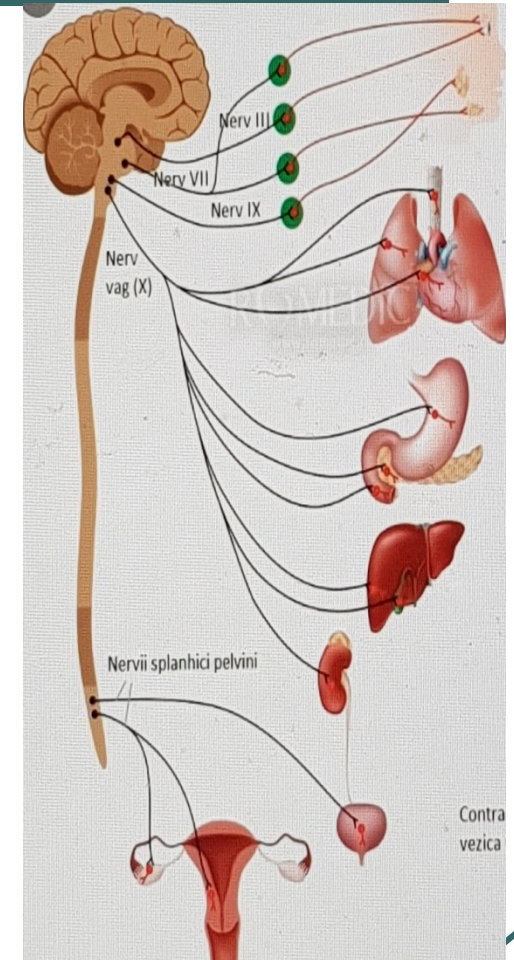

- **Galen** (sec.II e.n.) a dat numele de **simpatic** trunchiului paravertebral precizând originea craniană și distribuirea vagusului-„**nervul rătăcitor**”
- **Vesalius ,Willis** et al. descriu **lanțul simpatic și plexul solar** ca principalele căi de legătură între viscere și creier;
- **Reil** (1807) introduce noțiunea de „**vegetativ**”

Sistemul nervos vegetativ (SNV)

SNV (sau al vieții interne) este **o parte integrantă a sistemului nervos cerebrospinal**, fiind strâns legat de acesta atât prin originea sa embriologică, cât și prin structura și funcțiile sale.

SNV mai este denumit impropriu și autonom; autonomia sa este însă *relativă*, deoarece funcția lui este controlată de către etajele superioare, centrii vegetativi suprasegmentari ai **SNC**.

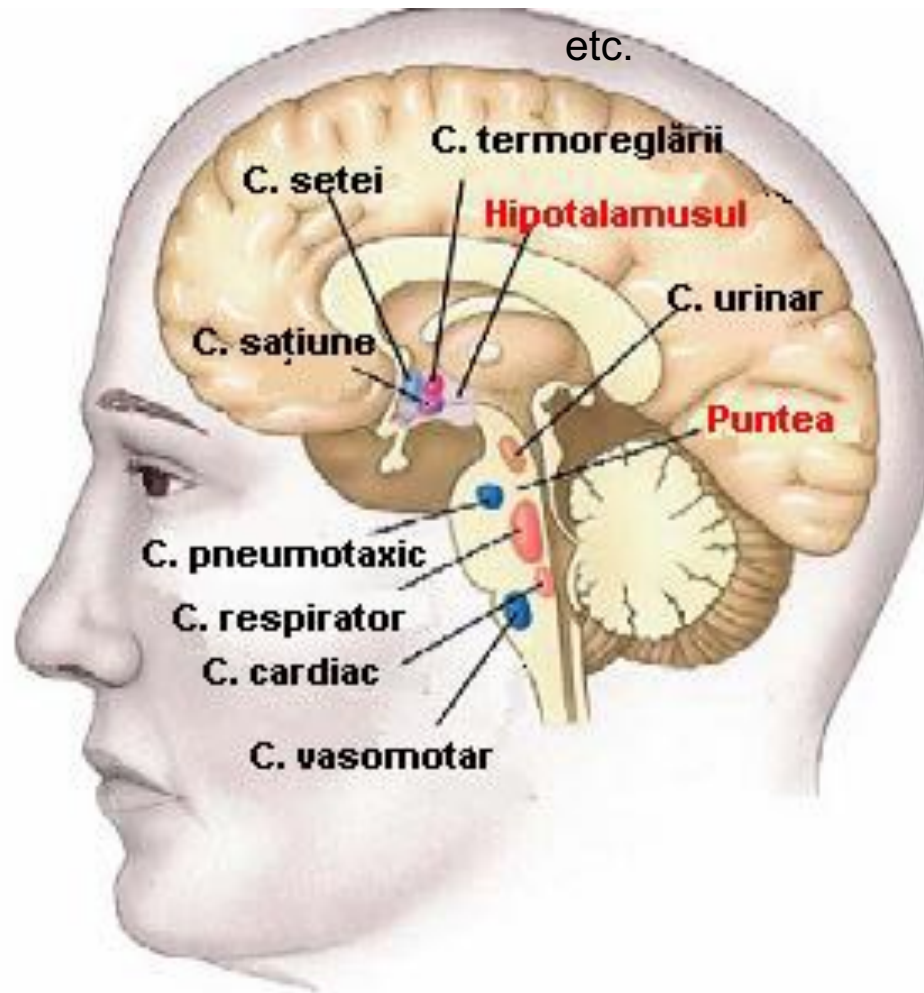

Funcțiile SNV

- **Sistemul nervos vegetativ are, în principal, rolul de a menține funcțiile automate**, ale unor organe cum ar fi inima, plămânii, stomacul, intestinul, vezica urinară, organele sexuale și vasele sanguine.
- **SNV funcționează fără un efort mental** deliberat din partea noastră
- **El este alcătuit în întregime din nervi motori (și senzitivi)** care pornesc de la măduva spinării către diferiți mușchi.
- Sistemul nervos vegetativ este compus din două părți, denumite **simpatic și parasimpatic**.

Centre vitale cerebrale conectate cu SNV

Tulburările neuro-vegetative – problemă actuală a medicinei contemporane

---

- *Prevalența în populație: 25 – 80 %*
- *SNV participă în patogenia maladiilor somatice*

Sistemul Nervos Vegetativ

SNV crează conexiuni multiple:

Psiho- (cerebro)- viscerale
Psiho- (cerebro)- endocrine
Psiho- (cerebro)-metabolice
Psiho- (cerebro)-umorale

**baza neuro-
fiziologică a
tulburărilor
psihosomatice**

Organizarea anatomică a sistemului nervos vegetativ

Nivelul Suprasegmentar

- Sistemul Limbic
- Hipotalamusul
- Formația Reticulată
- Scoarța Cerebrala

Nivelul segmentar-periferic

SNV simpatic

SNV parasimpatic

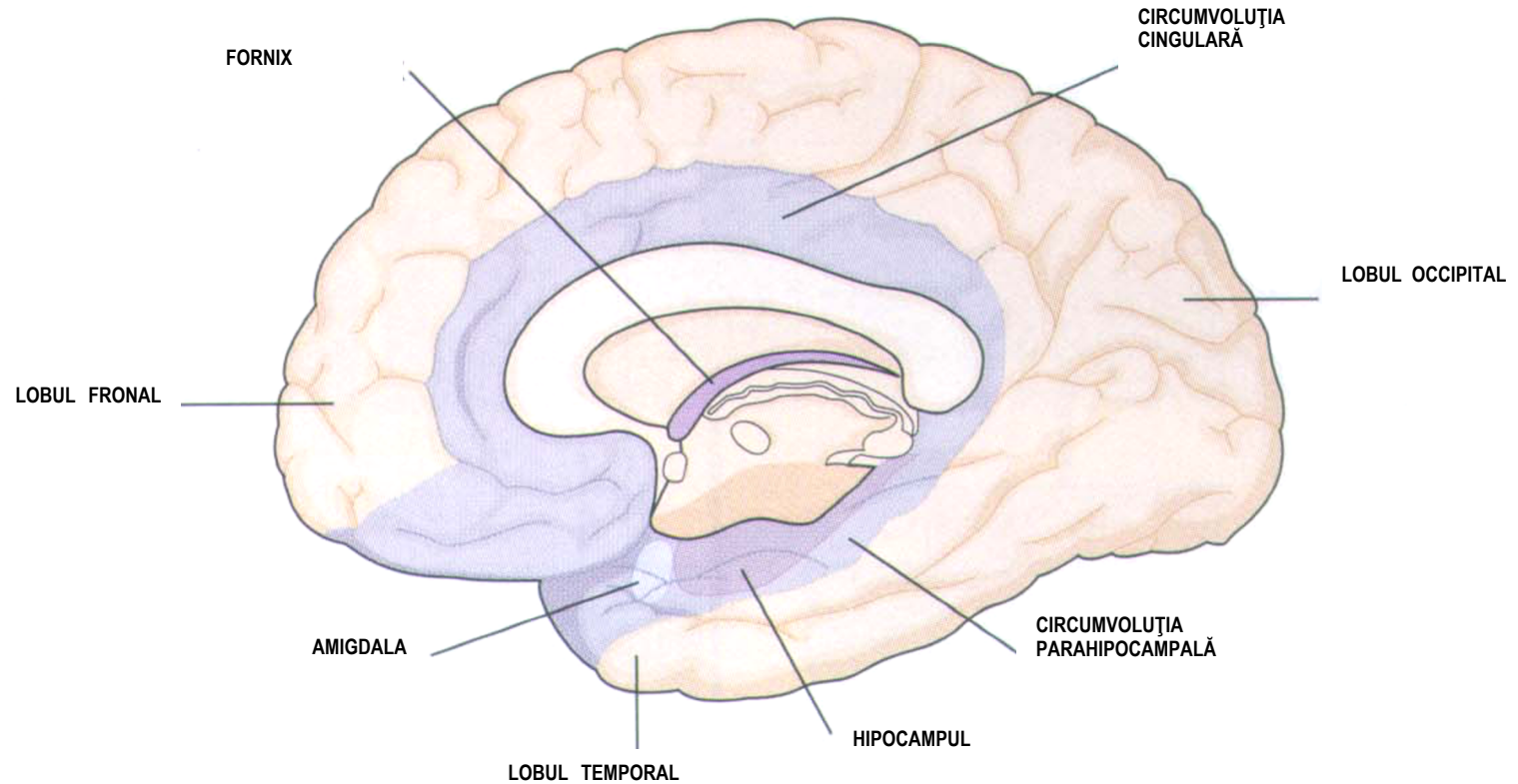
Sistemul Nervos Vegetativ

Nivelul Suprasegmentar

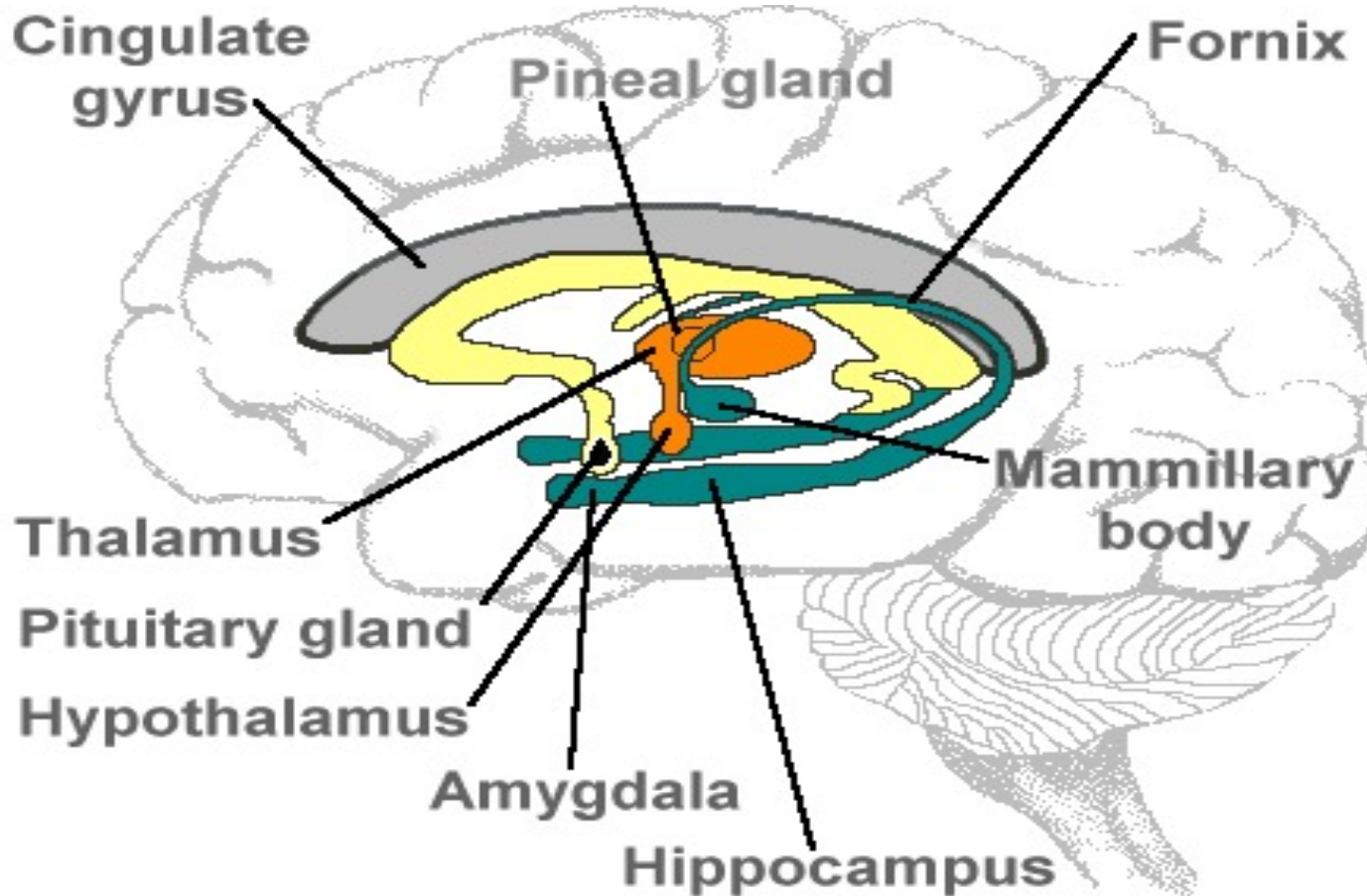
Sistemul limbic

A

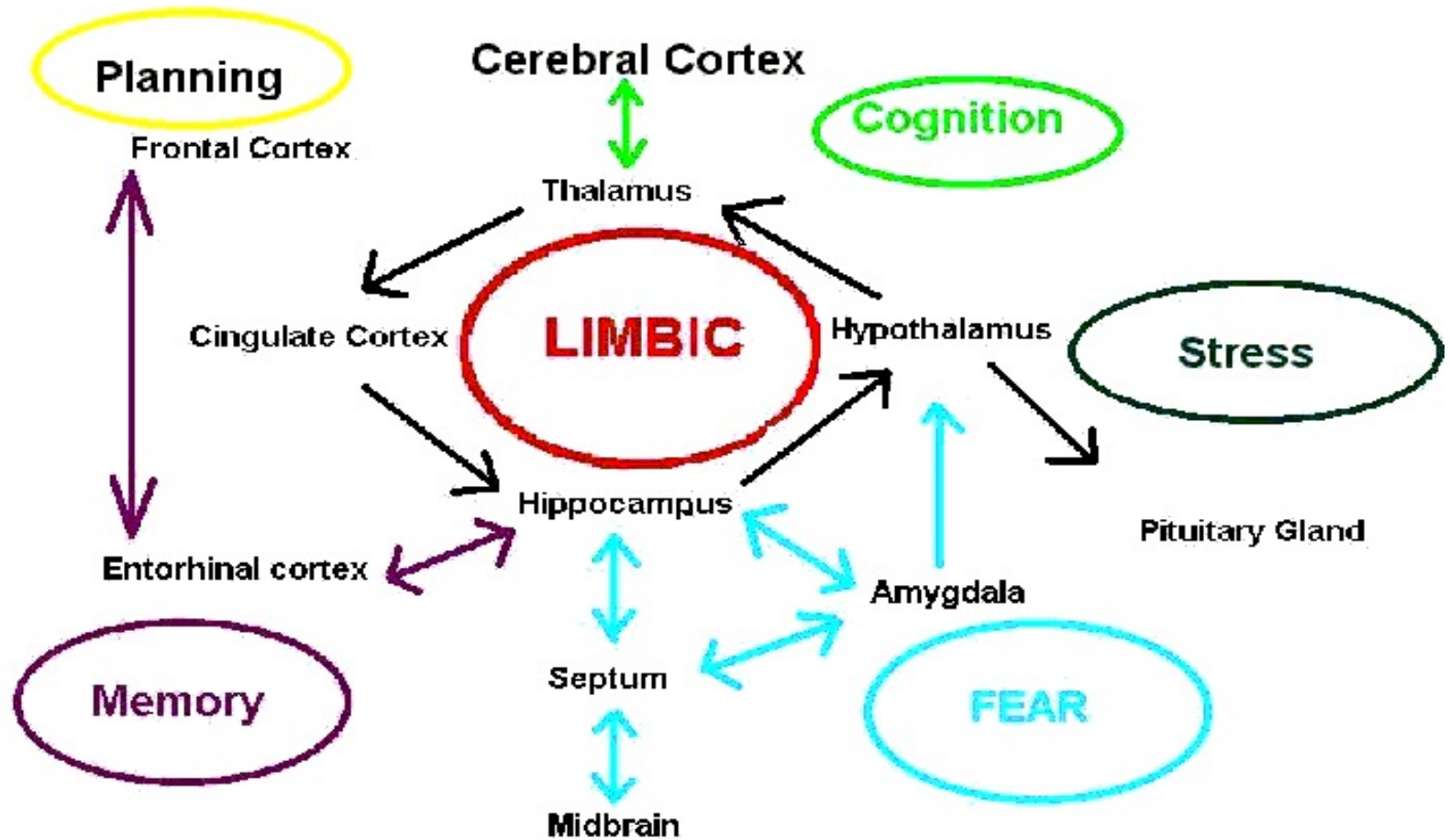

Sistemul limbic

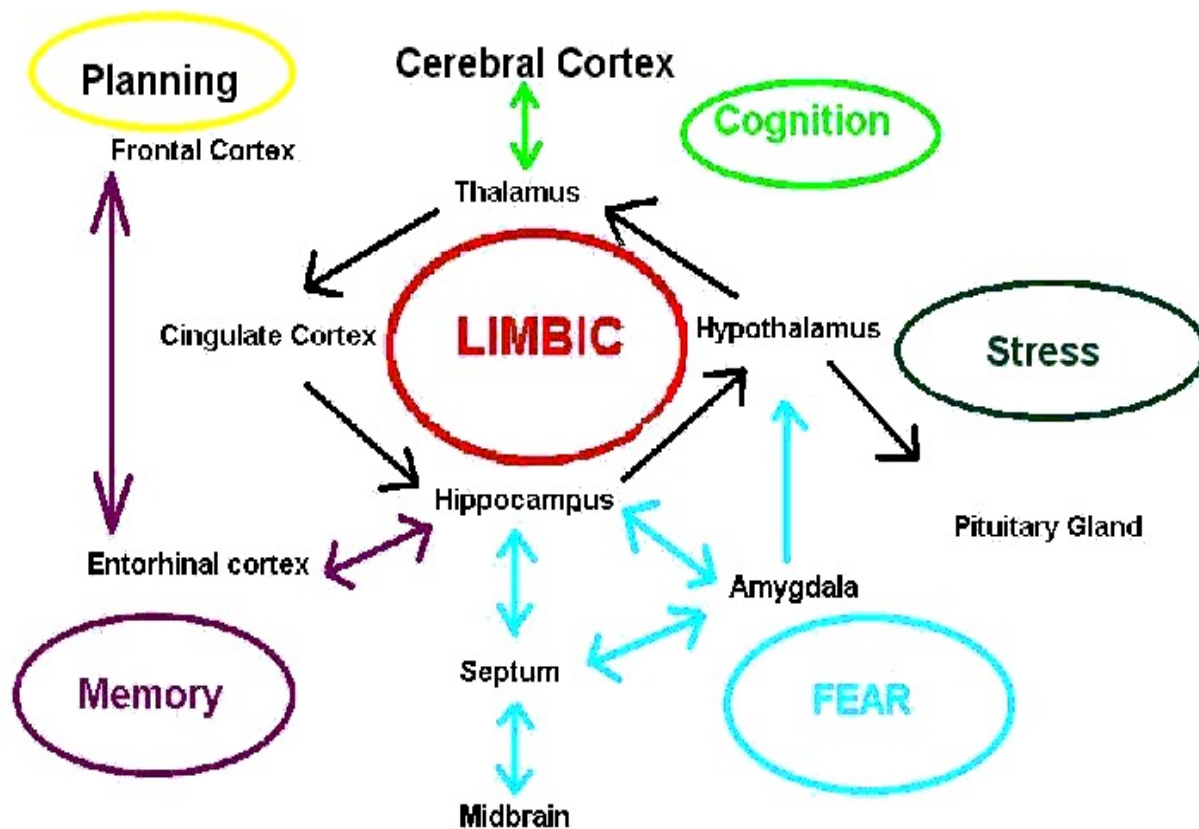

The Limbic System

Sistemul Limbic: reglare emoțională, vegeto-viscerală, funcțiile mnezice

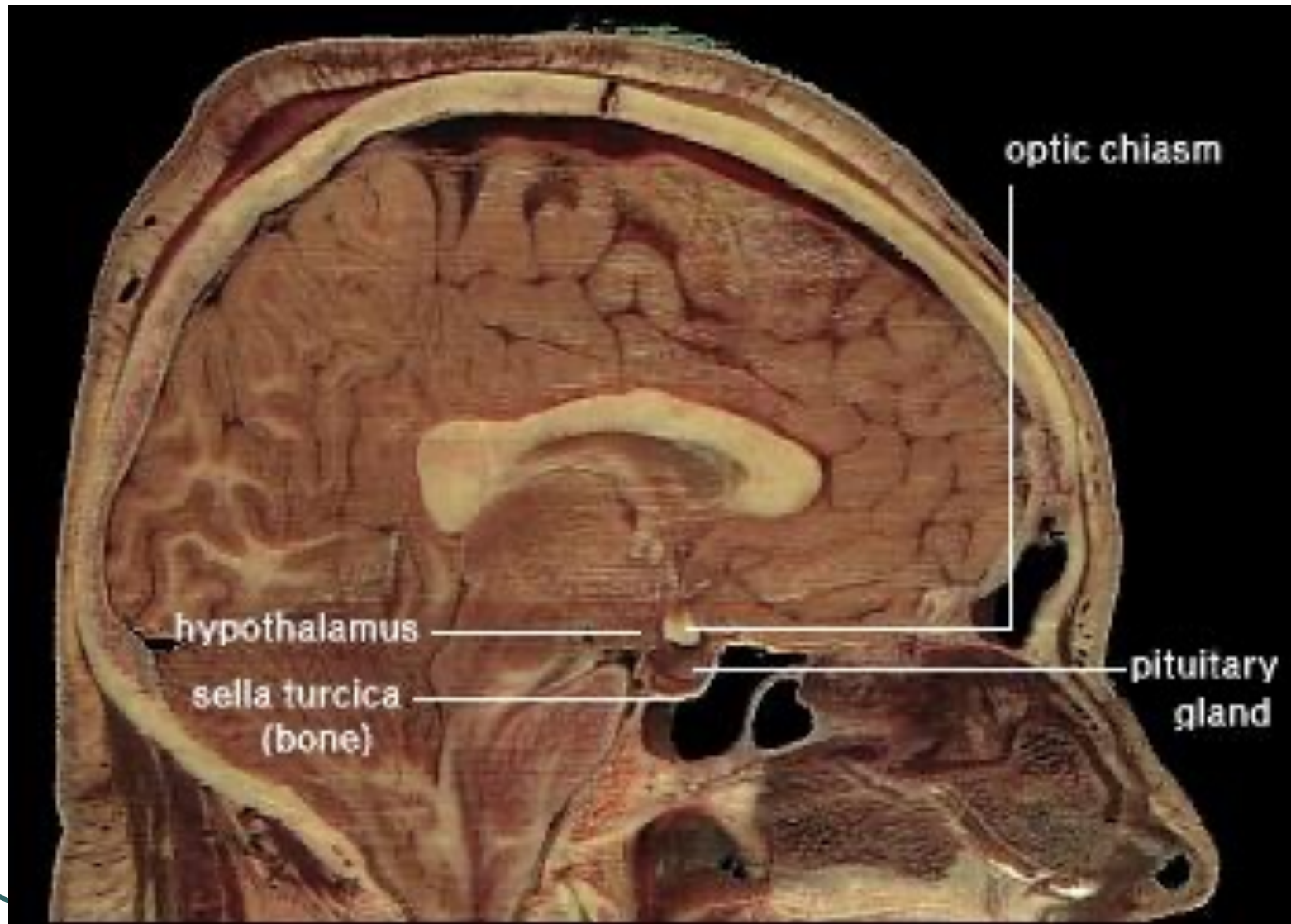

Sistemul Limbic: funcțiile majore

- reglare emoțională
- reglare vegeto-viscerală
- funcțiile mnezice

Hipotalamusul

Hipotalamusul

Aspecte anatomice

Hypothalamus

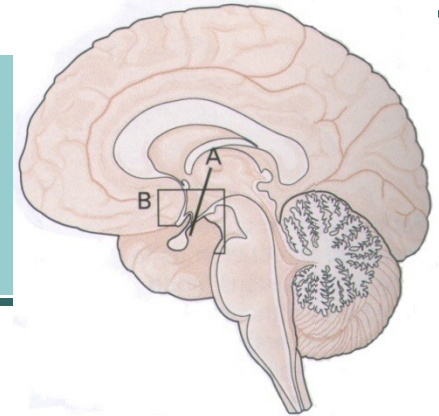

Midbrain

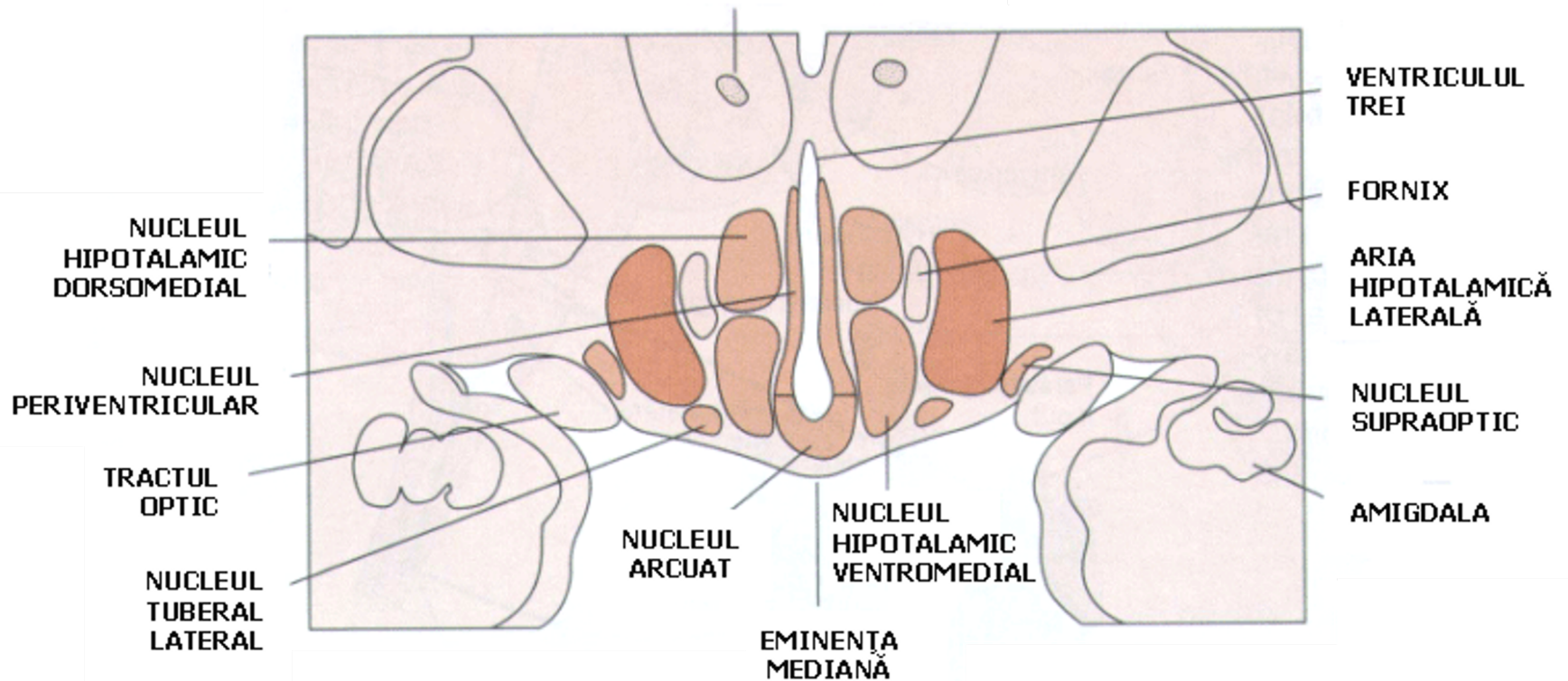
Pons

Pituitary gland

Hipotalamusul

A. TRACTUL MAMILOTALAMIC

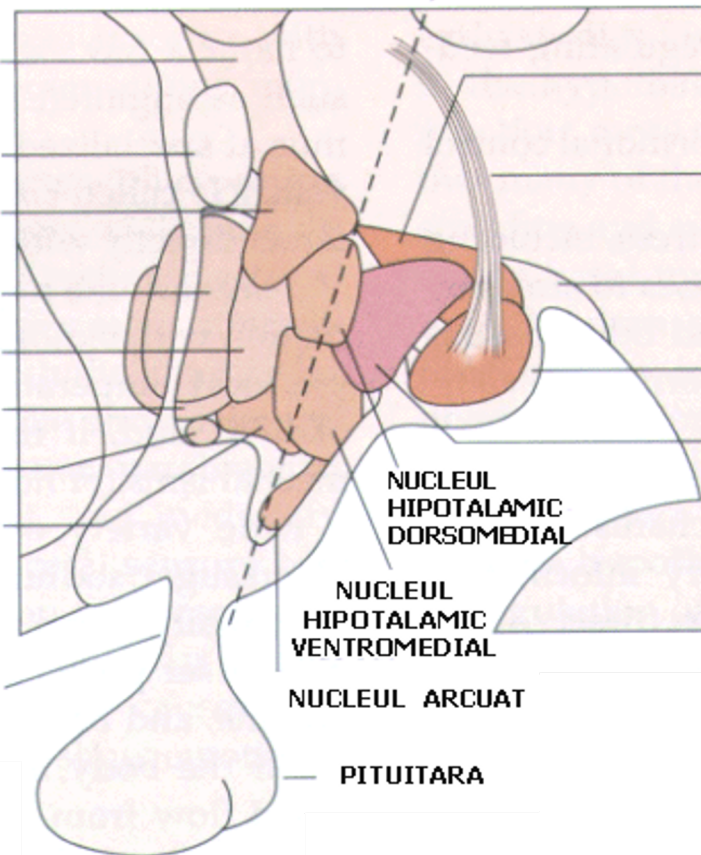

Hypotalamusul

B.

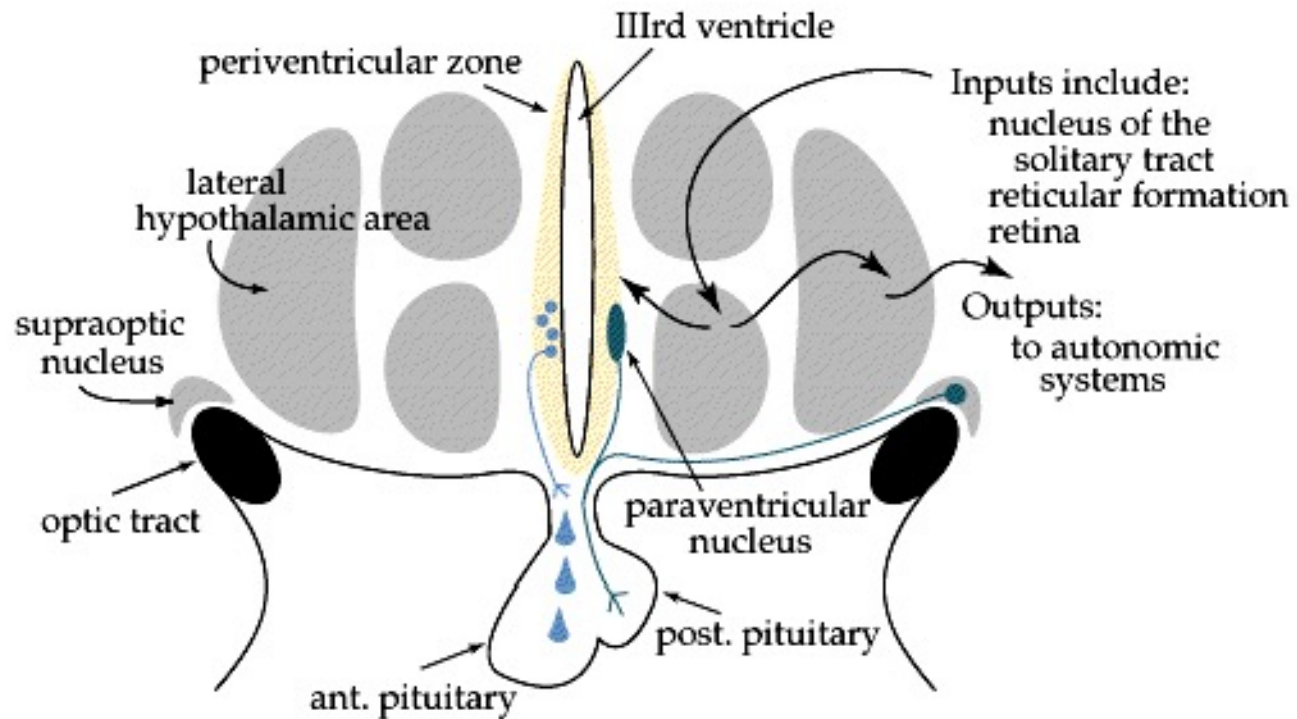
PLANUL SECȚIUNII FRONTALE A FIG. A

COLOANA FORNIXULUI
 COMISURA ANTERIOARĂ
 NUCLEUL PARAVENTRICULAR
 NUCLEUL PREEPTIC
 NUCLEUL HIPOTALAMIC ANTERIOR
 NUCLEUL PREEPTIC LATERAL
 NUCLEUL SUPRACHIASMATIC
 NUCLEUL SUPRAOPTIC
 INFUNDIBULUL

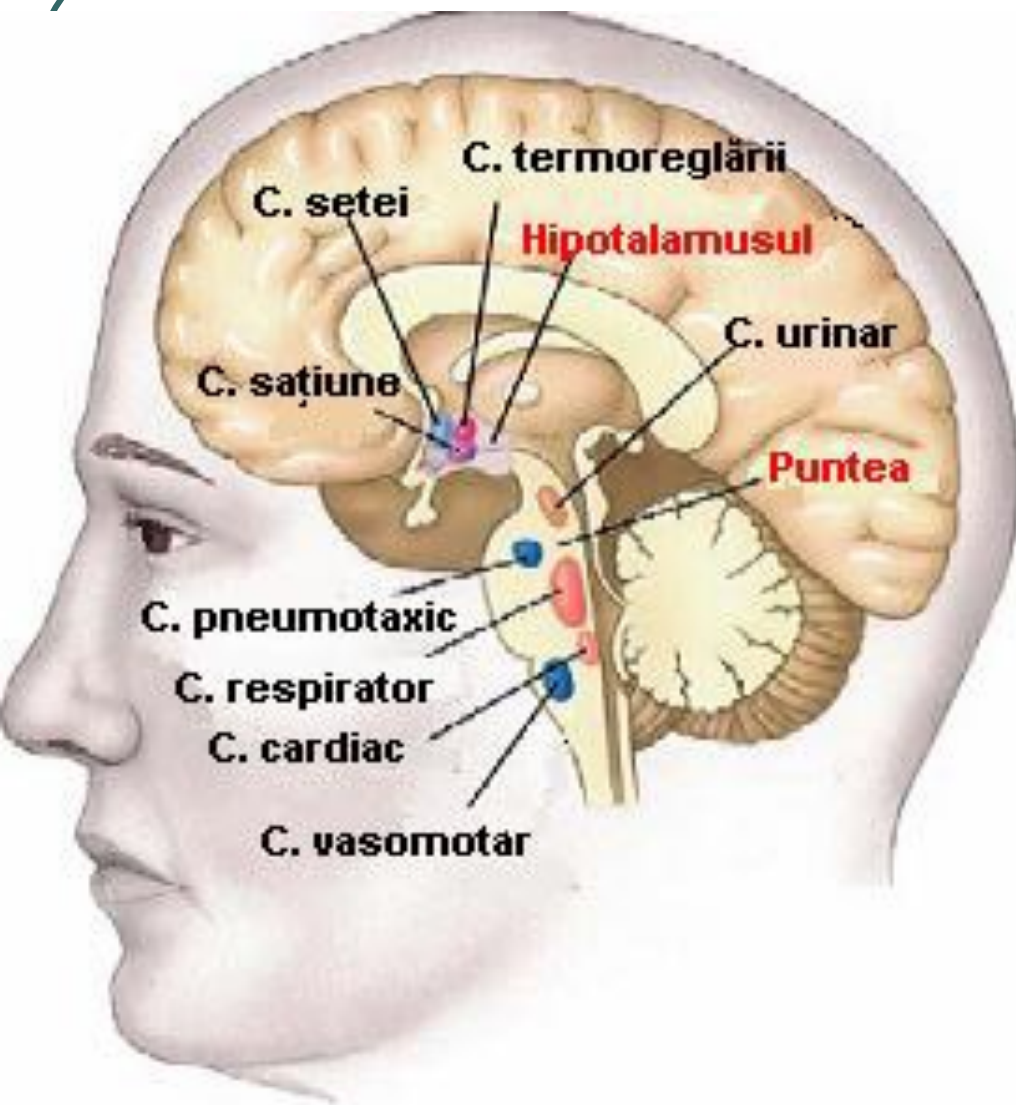

ARIA HIPOTALAMICĂ
 LAT. NIVEL LATERAL
 TRACTUL
 MAMILOTALAMIC
 ARIA
 TEGMENTALĂ
 VENTRALĂ
 CORPIL MAMILARI
 ARIA HIPOTALAMICĂ POST.
 NIVEL POSTERIOR
 NUCLEUL
 HIPOTALAMIC
 DORSOMEDIAL
 NUCLEUL
 HIPOTALAMIC
 VENTROMEDIAL
 NUCLEUL ARCUAT
 PITUITARA

Hipotalamusul

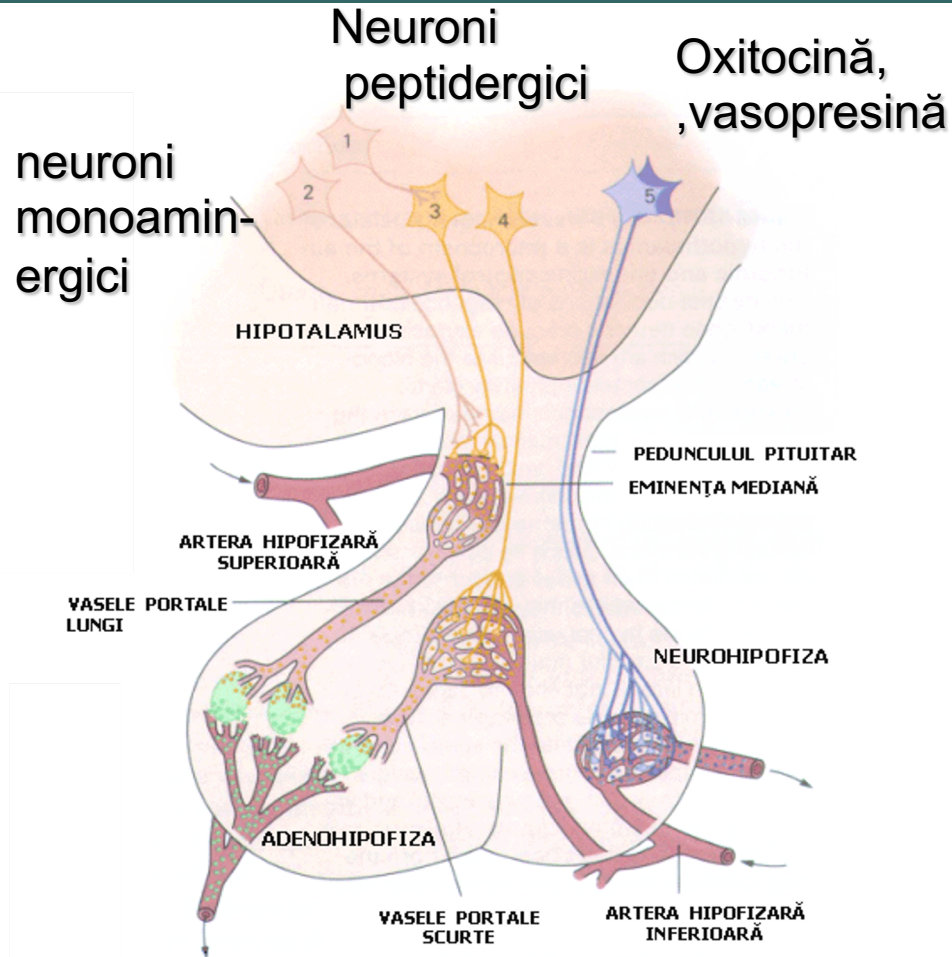
Prin nucleii neurosecretori,

hipotalamusul controlează activitatea secretorie a hipofizei și a glandelor subordonate acestea realizând legătura strânsă dintre modalitățile de reglare nervoasă și humorală a funcțiilor.

Hipotalamusul conține numeroase nuclee, care funcțional se divid în:

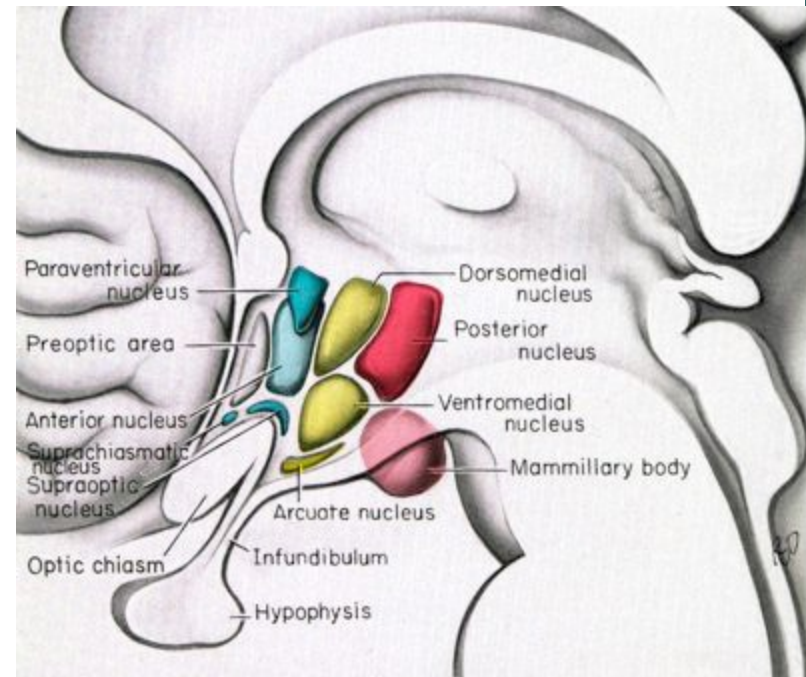
- **grupul anterior**—centrul superior *parasimpatic*;
- **grupul posterior**—centrul superior *simpatic* și centrul termoreglării;
- **grupul intermediar**—centre de sete, foame, control neuroendocrin etc.

Hipotalamusul

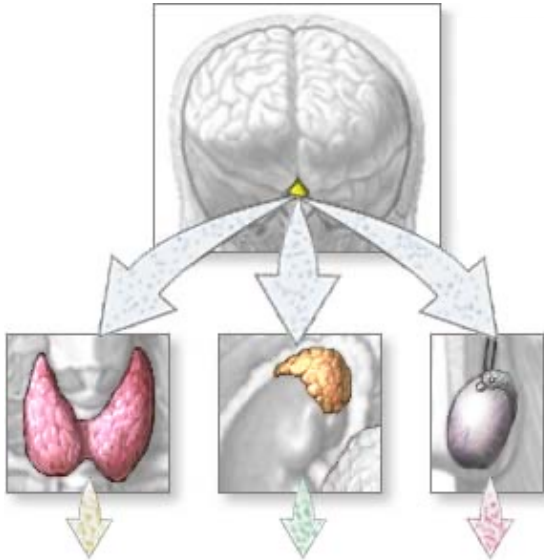

Nucleii hipotalammici sunt implicați în:

- Consumul alimentelor
- Consumul apei
- Comportamentul reproductiv
- Reglarea temperaturii
- Ritmurile circadiene
- Reglarea neuro-endocrină
- Reglarea sistemului imun
- Respirație
- Circulație
- Stres

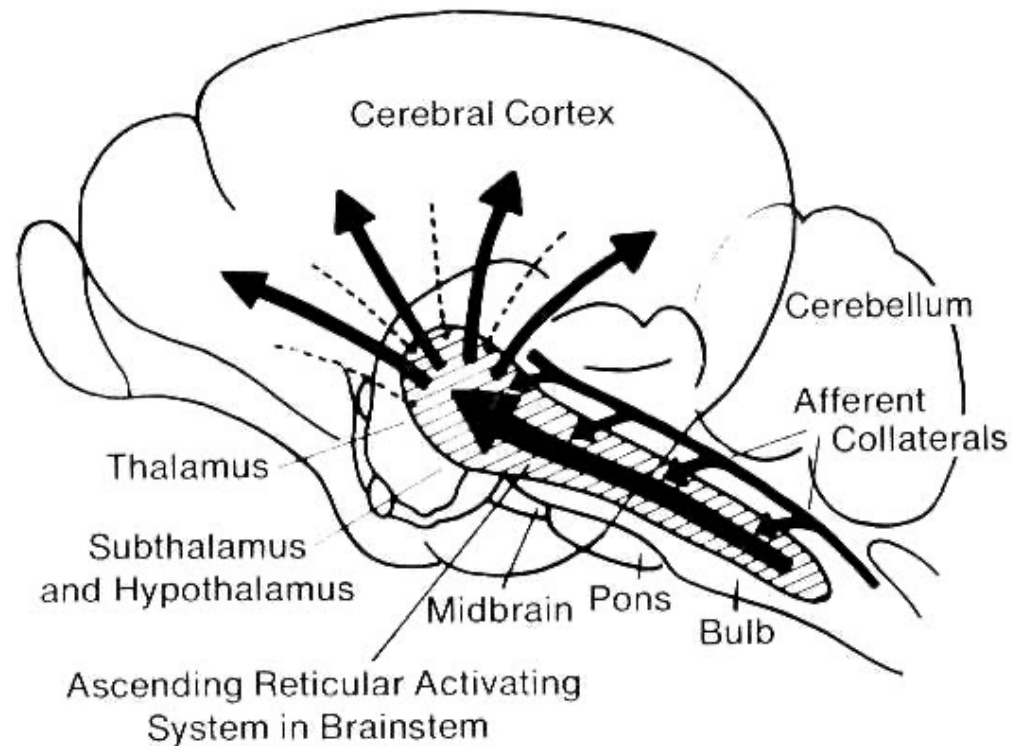
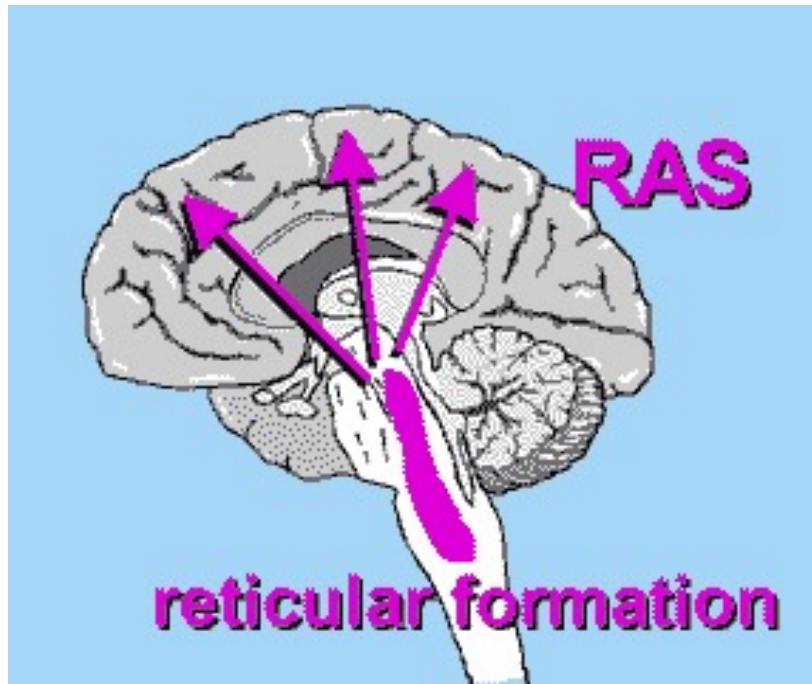

Hipotalamusul: funcțiile majore

- Centrul superior de integrare vegetativă
- Centul motivațiilor biologice
- Reglare neuro-endocrino-metabolică
- Controlul termoreglării, respirației, circulației

Formația Reticulară

Formația Reticulară: releu de integrare a funcțiilor cerebrale

Funcțiile majore:

- Controlul stărilor somn- veghe
- Controlul muscular fazic și tonic
- Descifrarea semnalelor și conducerea semnalelor venite pe diverse căi

B

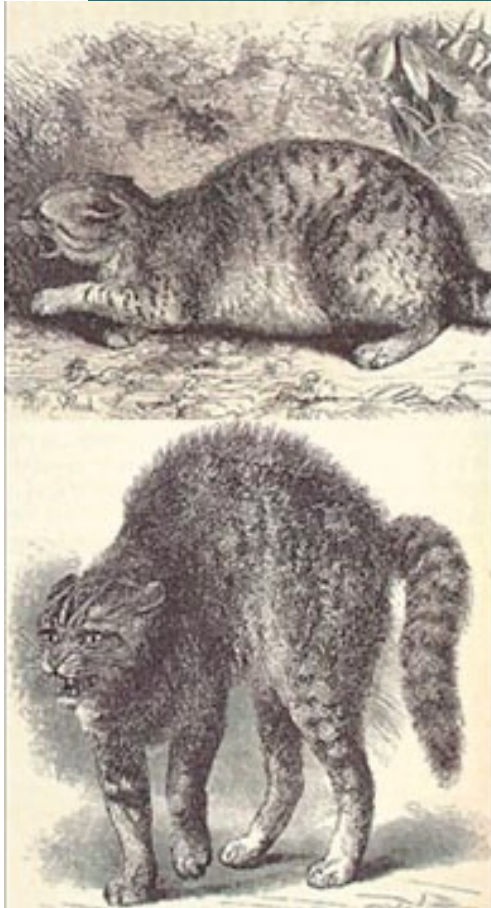

Complexul limbico (hipotalamico)-reticular:

substratul neurofiziologic al comportamentului

'Fight or flight'

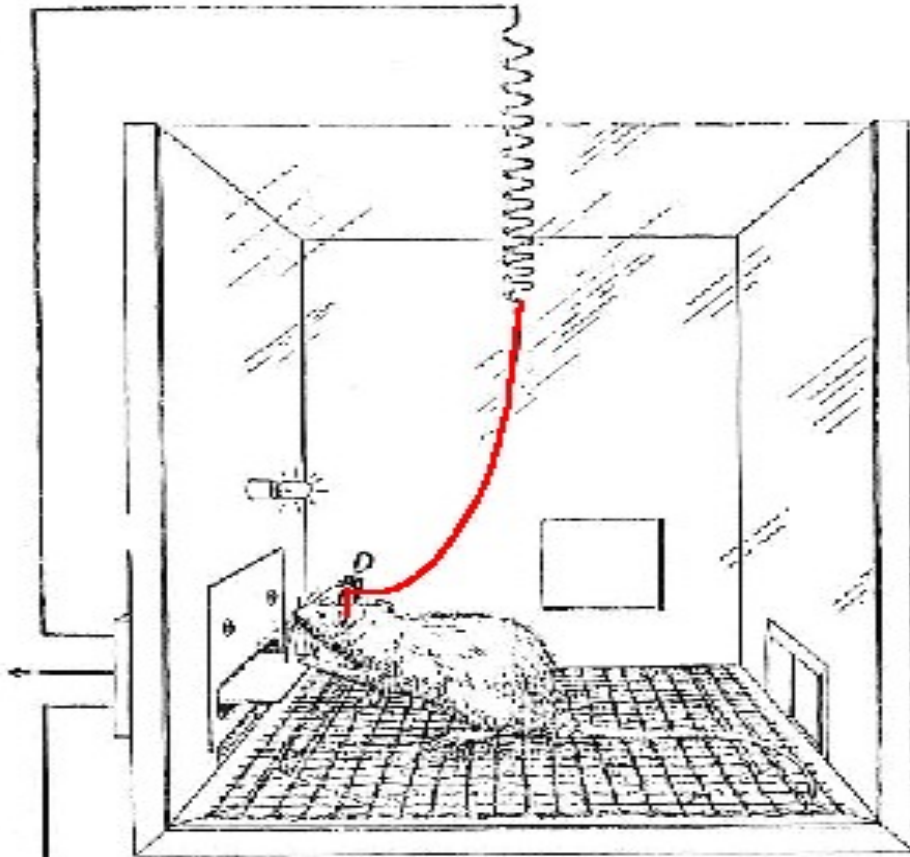
reacție fundamentală arhaică la amenințare

- Expresia emoțiilor (Darwin)
- Concepția lui Canon
- Concepția stresului Selye
- Mecanism important în patogenia HTA, sincopelor neurogene, etc.

Mecanisme cerebrale ale comportamentului

Experimentele lui

James Olds și

Piter Milner

cu autostimularea

- **comp. normal**

- alimentarea

- băutul

- comp. sexual

- **comp. patologic**

- toxicomania

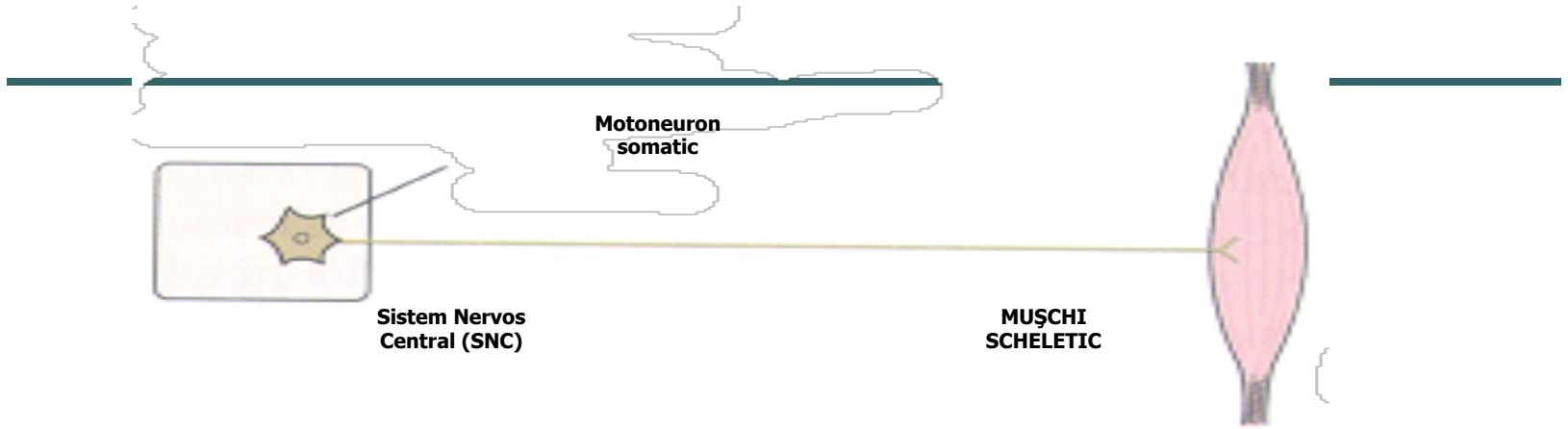
Nivelul segmentar-periferic

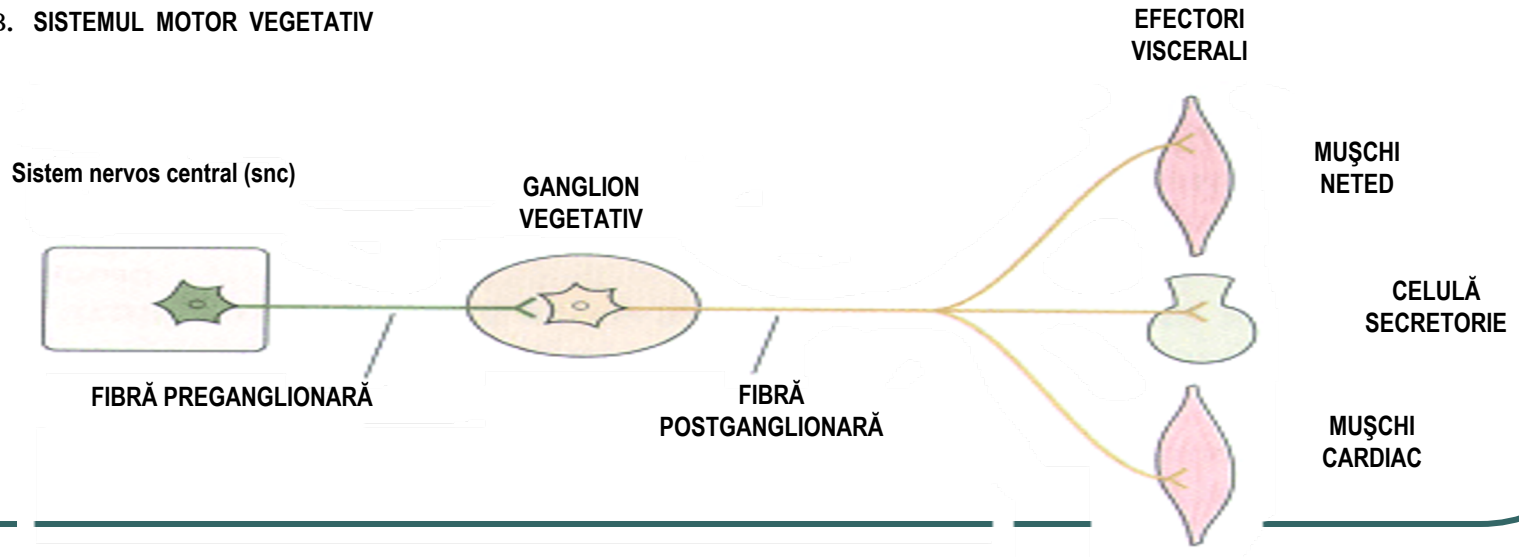
Nivelul segmentar-periferic

Organizarea anatomică a căilor motorii de conducere somatică și vegetativă

A. sistemul motor somatic

B. SISTEMUL MOTOR VEGETATIV

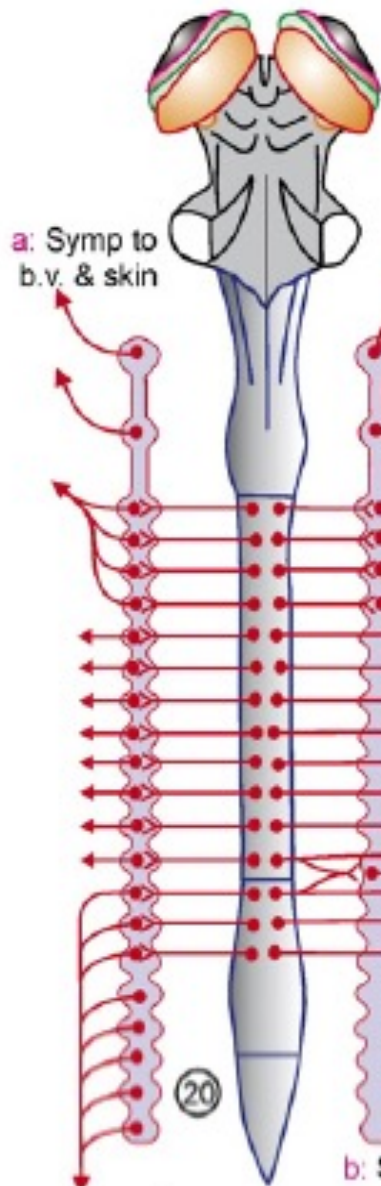

Sympathetic: thoraco-lumbar outflows

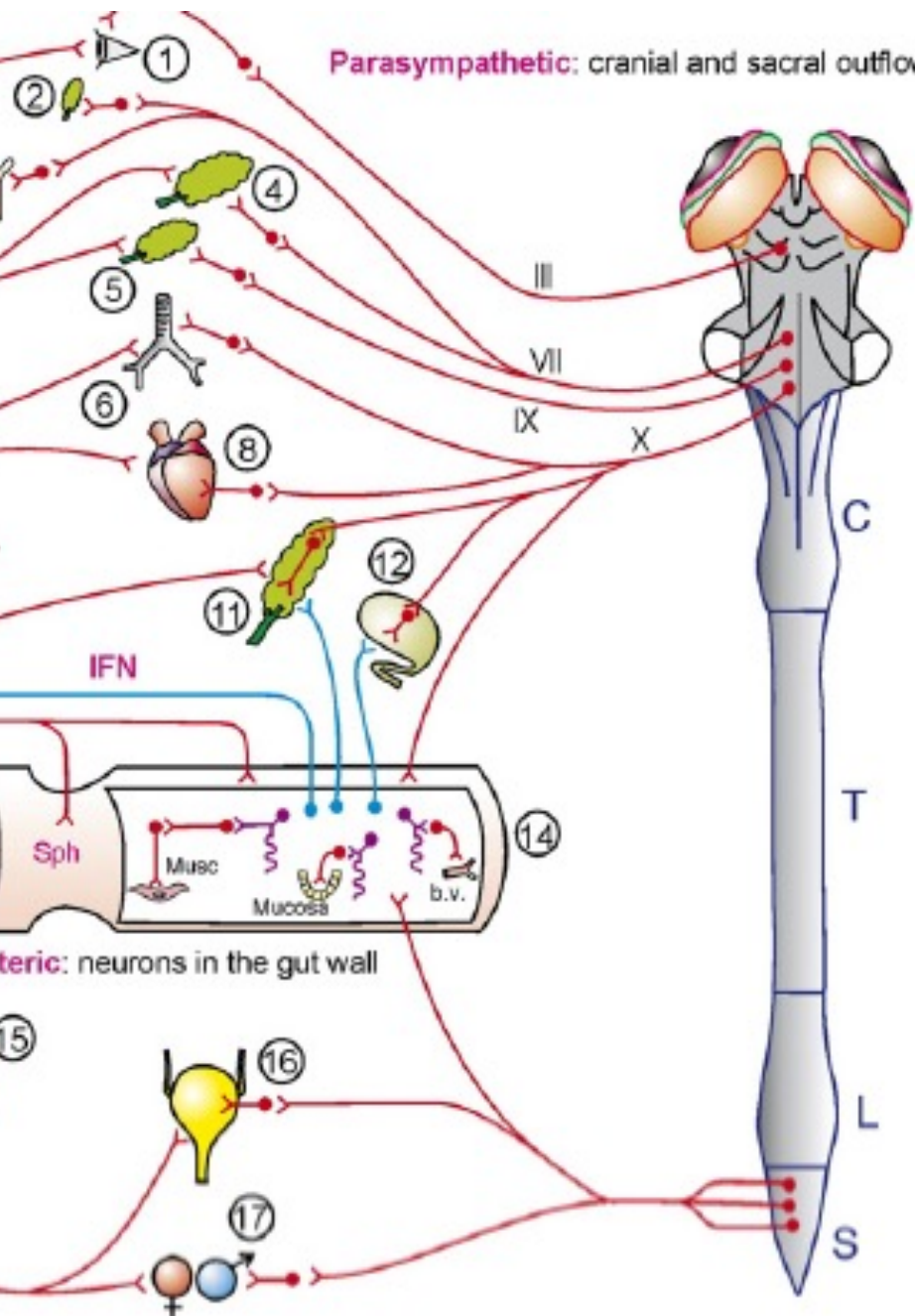
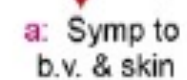
Parasympathetic: cranial and sacral outflows

a: Symp to
b.v. & skin

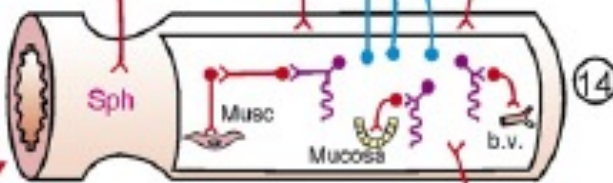

b: Symp to viscera

a: Symp to
b.v. & skin

Enteric: neurons in the gut wall

IFN

C

T

L

S

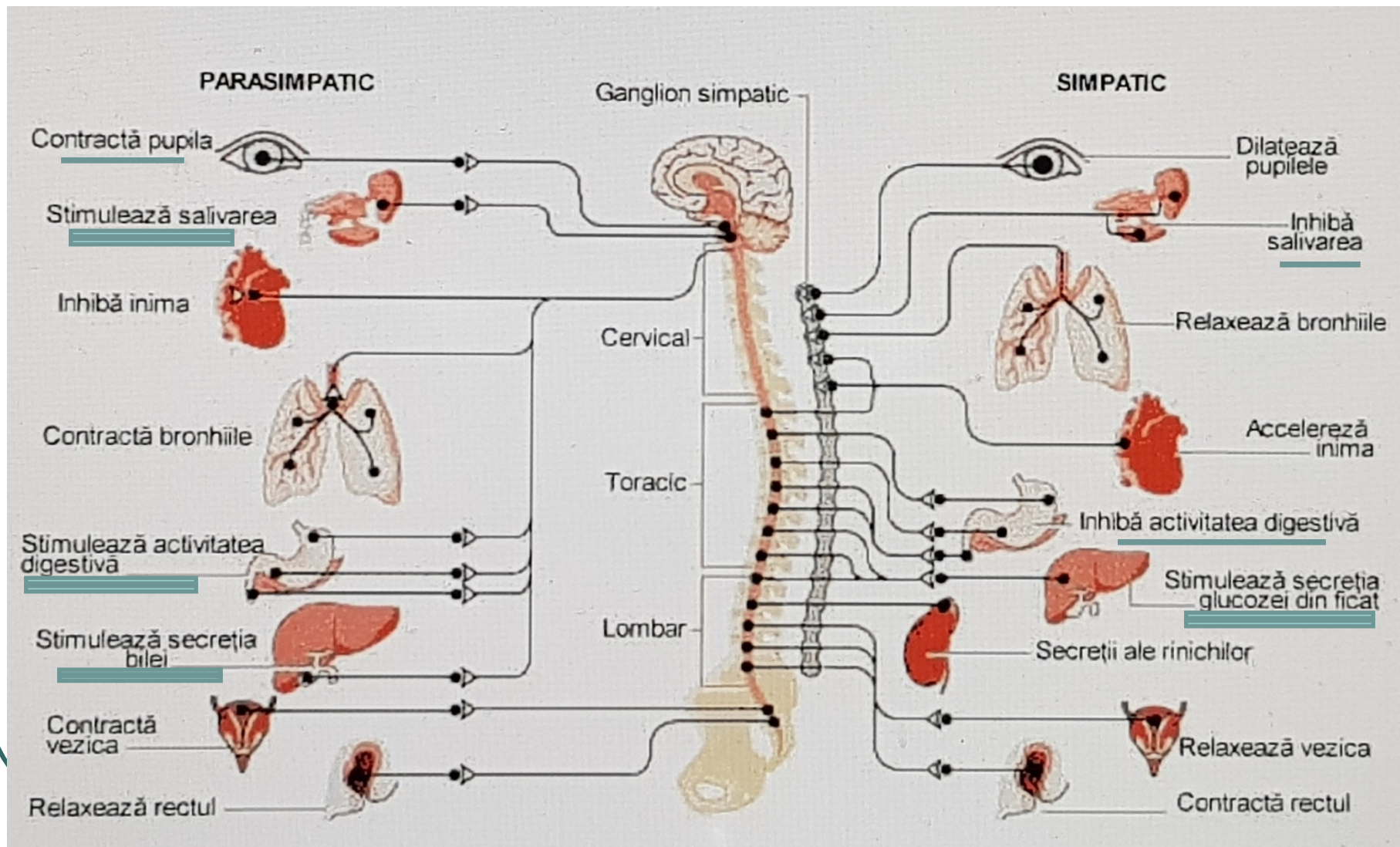
III

VII

IX

X

Sistemul nervos vegetativ segmentar periferic

Sistemul Nervos Vegetativ

SNV simpatic

- Activează toate organele corpului (exceptând mișcările intestinului)
- Acționează în primul rând în situații de alertă, când organismul trebuie să reacționeze eficient și rapid

SNV parasimpatic

- Acționează cu mare intensitate **în repaus**, activarea sa fiind predominant inhibitorie
- Intervine în cea mai mare parte a **proceselor digestive**, relaxând sfincterile pentru ca alimentele digerate să treacă dintr-un organ în altul.

Efectele SN simpatic

- Dilatarea pupilei, relaxarea m. globului ocular
- Vasoconstricție și secreție scăzută în glande
- Excepție: *fibrelor simpaticor postganglionare ce inervează gl. sudoripare –colinergice* → *transpirație abundentă*
- 4 efecte pozitive cardiace
- Dilatarea (β_2) și constricția (α) vaselor coronare
- Dilatarea bronhiilor
- ↓ peristaltismului și tonusului intestinal
- Constricția sfincterelor
- Scăderea debitului și creșterea secreției de renină
- Constricția m. subcutanați
- ↑ Ejacularea
- ↑ Coagularea sângelui, glicemia și lipidemia
- ↑ Metabolismul bazal și activitatea mentală

Efectele SN parasimpatic

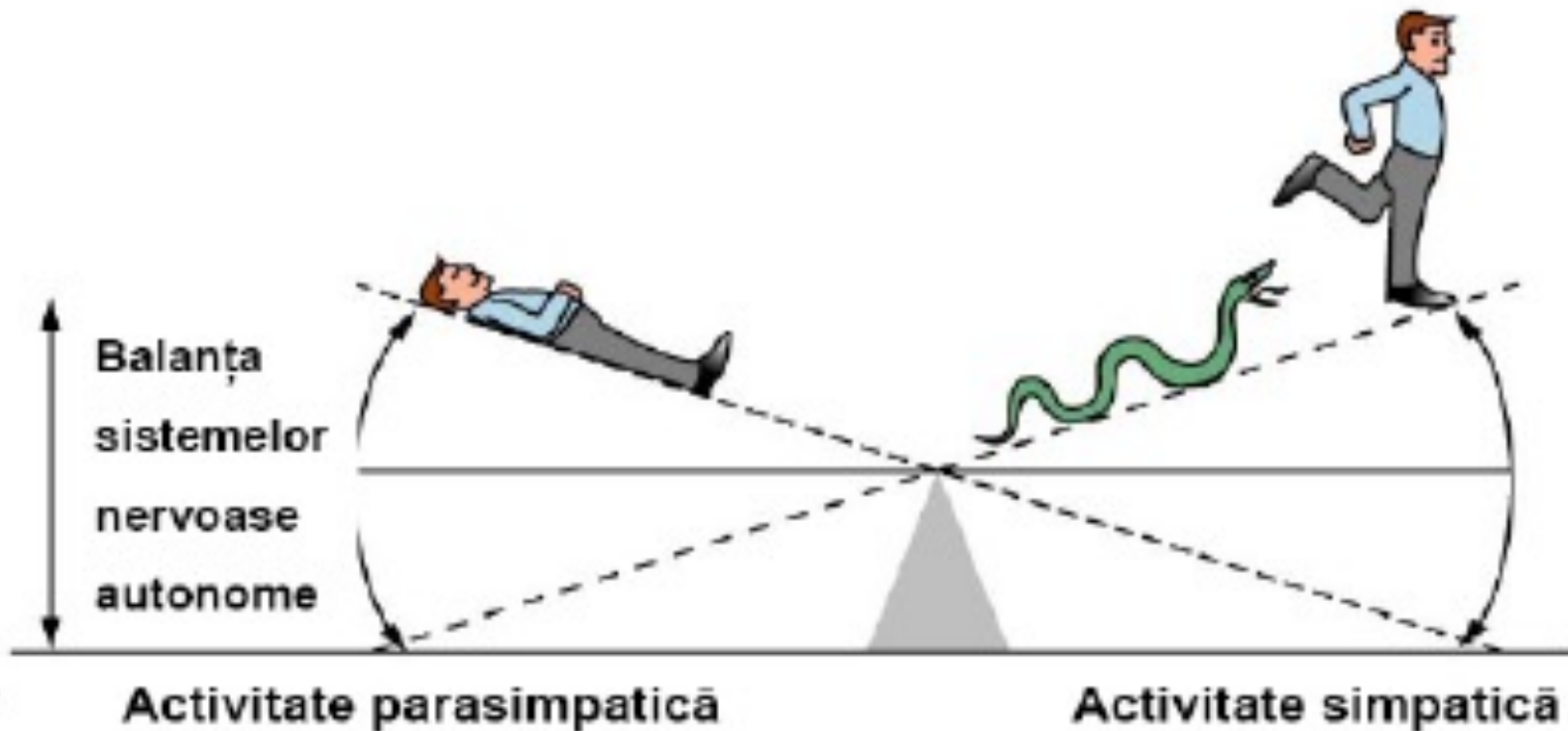

- **Constricția pupilei, constricția m. globului ocular**
- **Vasodilatare și secreție abundentă în glande**
- **4 efecte negative cardiace**
- **Constricția bronhiilor**
- **↑ peristaltismului și tonusului intestinal**
- **Relaxarea sfincterelor**
- **Reduce glicoliza hepatică**
- **↑ Ereția**
- **Constricția *detruzorului* iv. urinare și relaxarea *trigonului***

Activitate parasimpatică/simpatică

Conservarea energiei

Fugă sau luptă

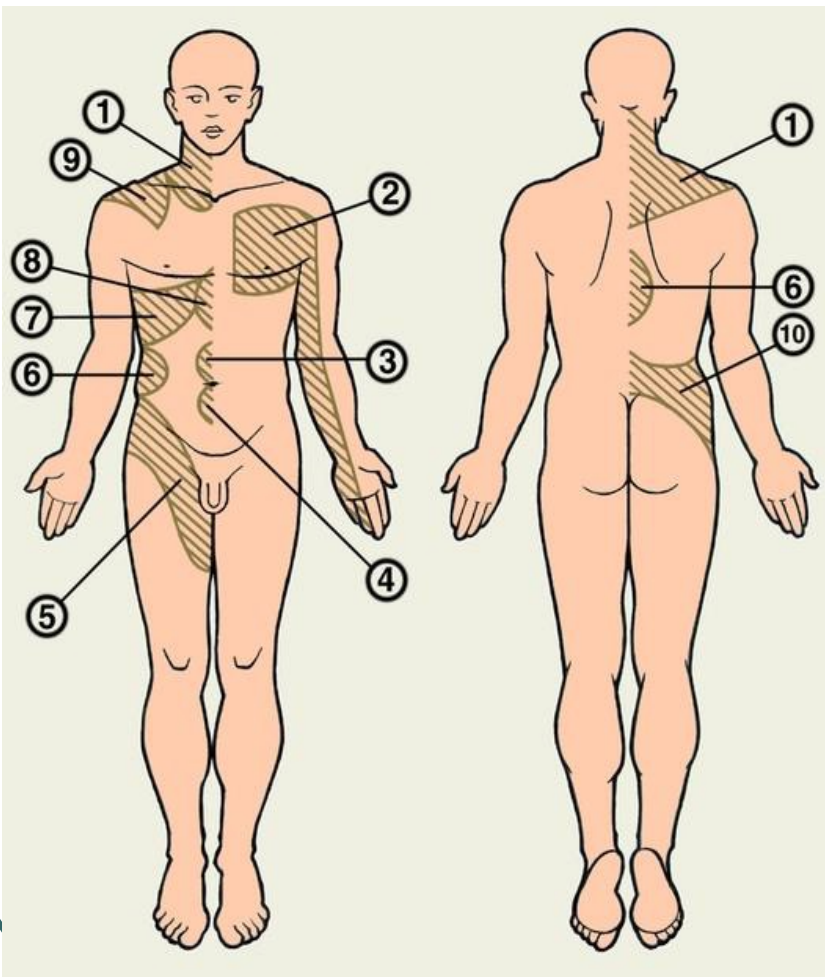

Convergența somato-viscerală (zonele Zaharin-Head)

- Convergența somato-viscerală, stă la baza durerii referite, adică durerea viscerală este resimțită într-un teritoriu cutanat (dermatom).
- Acest tip de durere poartă denumirea de **durere referită** .
- Exm: în caz de stenocardie apar dureri în umărul și brațul stâng, în caz de boală ulceroasă a stomacului – în regiunea interscapulară, de apendicită–în cea inghinală dreaptă.

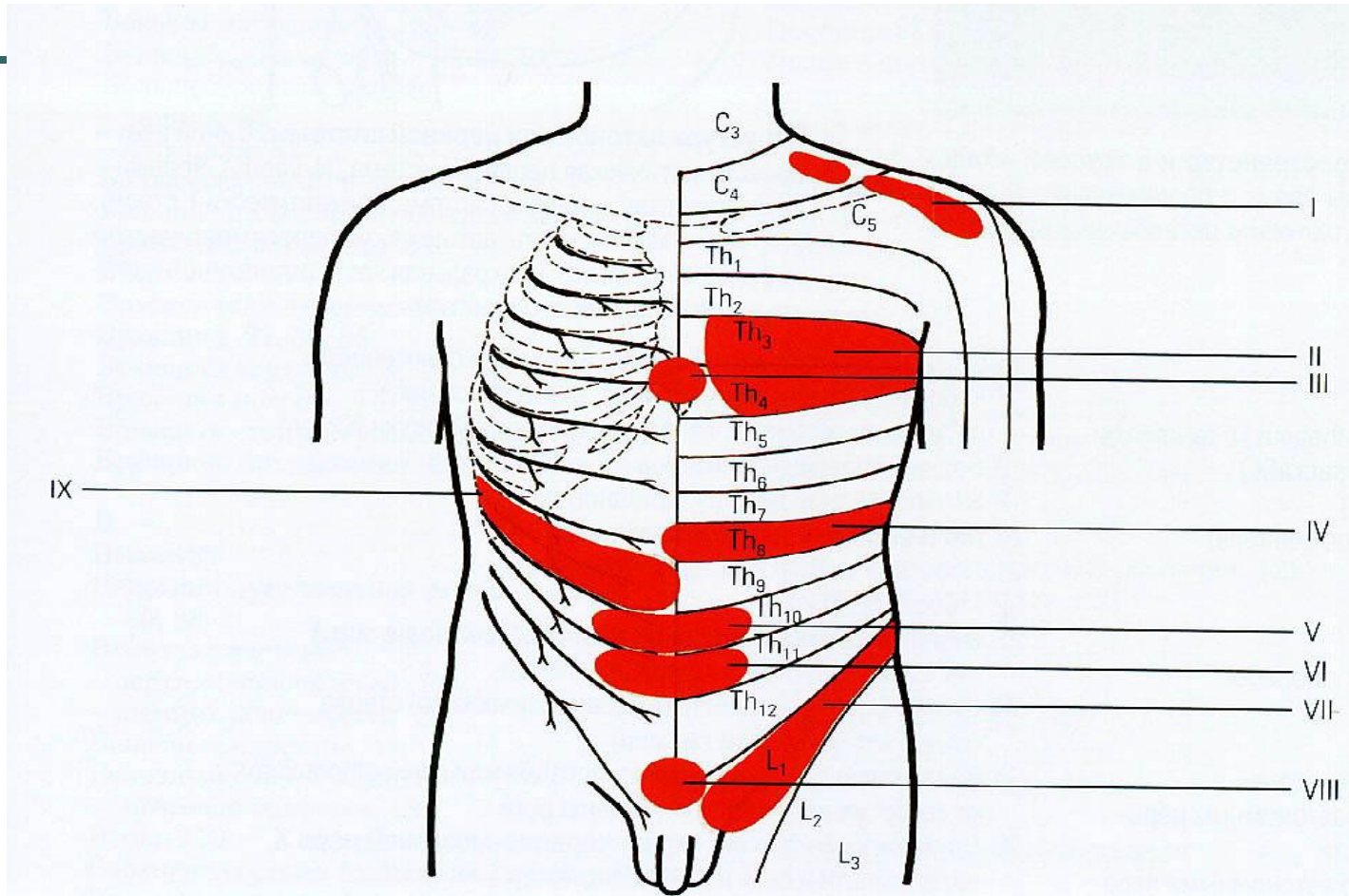
Reflexe viscerosomate (zonele Zaharin-Head)

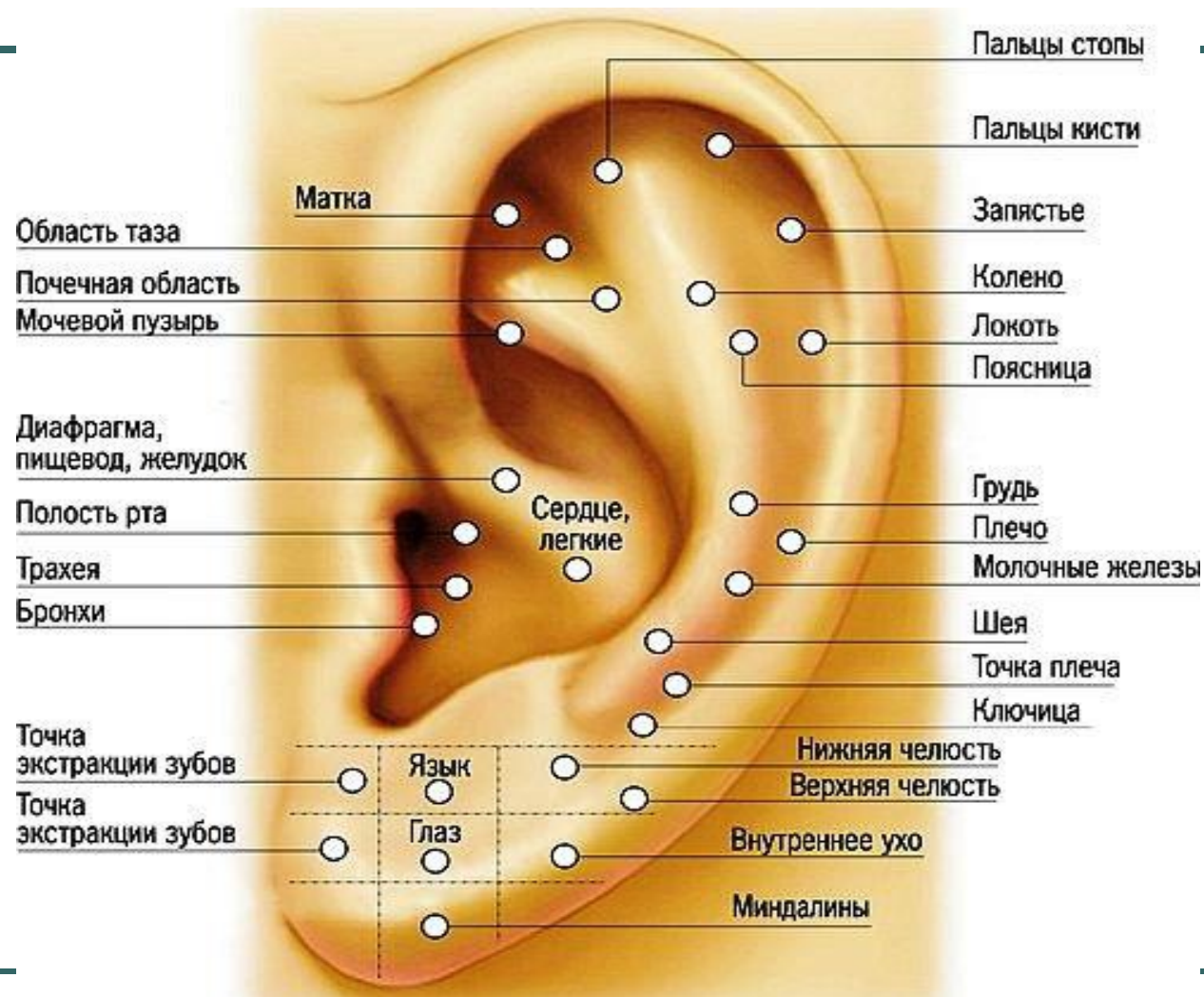
Zonele în care pot apărea dureri și hiperestezie în maladiile plămânilor și bronhiilor (1), ale cordului (2), intestinului (3), vezicii urinare (4), ureterelor (5), rinichilor (6), ficatului (7 și 9), stomacului și pancreasului (8), sistemului urinar (10)

Dureri induse de suferința nervilor în patologia coloanei vertebrale

Proiecția diferitor organe viscerale în zona urechilor

Metodele de investigație a SNV

Examenul clinic

- Anamnesticul – are importanță majoră
- Examenul neurologic-vegetologic
(aspectul exterior ,ochii, pielea, dermatografismul, Ps,TA, etc)

Teste de explorare a SNV (nivelul suprasegmentar)

- Înregistrarea poligrafică
- Poligrafia nocturnă
- Extitabilitatea neuro-musculară
- Proba cu HV
- Testare psihologică
- Funcțiile hormonale și neuro-humorale

Metodele de investigație a SNV

Studiul parametrilor vegetativi cardiovasculari (nivelul segmentar-periferic)

utilizarea testelor vegetative cardiovasculare:

- **proba cu respirație lentă profundă**
- **proba ortostatică activă 30/15**
- **proba Valsalva**
- **proba ortostatică**
- **proba cu efort fizic izometric**